

SAVANȚI CARE AU LUCRAT ÎN DOBROGEA
PROFESORUL DIONISIE M. PIPPIDI
(30.XII.1905 - 19.VII.1993)

Este foarte dificil să scrii despre profesorul D. M. Pippidi; viața sa, calitățile și realizările sale nu pot fi cuprinse în puținele fraze la care sunt obligat să mă rezum acum. Trec însă peste sentimentul de nemulțumire pe care-l încerc deja pentru inconsistența celor ce voi scrie, precizând că doresc să aduc oricum un omagiu de admirație personalității sale, cu convingerea că alții vor scrie în viitor mai mult și mai frumos .

Profesorul D. M. Pippidi s-a stins la vârsta de 88 ani, obosit de povara unei vieți îndelungate, în care, evident, a avut parte nu numai de reușite, ci și de numeroase necazuri și vrăjmășii. "Creatorul" i-a înlesnit însă, ca, în ciuda aspectului său delicat, chiar fragil, a sentimentalismului și umanismului său nedezmințit, să depășească avatarurile vieții prin muncă neistovită, optimism și vigoare spirituală deosebită.

Căci profesorul D. M. Pippidi a fost, toată viața, un luptător: a fost inamicul convins al ignoranței agresive și bătărăniei oportuniste, al lenei și lăudăroșeniei, al delatoriei și slugărniciei. Măsura vieții lui a fost hărnicia și onestitatea și cu această măsură a operat întotdeauna, pentru el și pentru cei din jur. Exigent cu sine însuși, înainte de toate, și apoi cu cei din jur, nu e de mirare că a fost socotit drept un om foarte sever de către unele dintre cunoștințele sale.

Filolog clasic de formație, Dionisie M. Pippidi a devenit, grație muncii sale pasionate, epigrafist, arheolog și istoric de elită.

Catedra universitară, profesoratul, i-au fost de timpuriu năzuință și datorie, conștiință și împlinire. A parcurs, de-a lungul anilor, toate treptele ierarhiei în domeniu, fiind, rând pe rând, asistent la Facultatea de Litere a Universității din Iași, apoi, din anul 1937, conferențiar la facultatea omonimă a Universității din București și, din 1945 profesor de literatură și civilizație greacă la aceeași facultate. După o perioadă de restrîns, consecutivă regimului instaurat în anul 1946, devine profesor de istorie antică la Facultatea de Istorie a Universității bucureștene.

Timp de peste un sfert de veac, profesorul D. M. Pippidi a susținut cursuri generale și speciale de istorie veche, epigrafie greacă și latină, ridicând profesoratul la treapta sa cea mai de sus. Posesor al unei culturi enciclopedice, stăpân inegalabil al artei vorbirii, el a captivat, cum puțini știau s-o face, atenția și emoția auditoriului, revărsând în inima studenților interesul și chiar entuziasmul pentru antichitatea clasică. De aceea, mulți dintre aceștia au rămas să lucreze în domeniu, fiindu-i aproape până la sfârșit.

Celelalte două domenii care îl revendică pe profesorul D. M. Pippidi ca specialist de marcă, exponent și promotor de notorietate universală, derivate din specialitate sa, au fost epigrafia și arheologia. Astfel, după reorganizarea Academiei, în anul 1949, când au fost reluate săpăturile în șantierul tradițional al acesteia de la Histria, profesorul D. M. Pippidi a fost cooptat în colectivul de arheologi care, timp de decenii, avea să efectueze cercetări în cetatea milesiană de pe malul actualului lac Sinoe. Încă în anul 1954, apărea volumul monografic "Histria I", în care erau publicate și rezultatele strădaniilor sale personale.

În anul 1956, prin reorganizarea Institutului de Arheologie al Academiei, D. M. Pippidi devenea șeful sectorului de epigrafie. În această calitate, timp îndelungat, a împărtășit cu generozitate luminile sale mai tinerilor săi colaboratori, pe care i-a ajutat nu numai să acumuleze temeinic, ci să și valorifice numeroasele lor cunoștințe prin publicarea de studii, comunicări sau teze de doctorat. Împreună cu reputatul specialist de la Cluj, epigrafistul I. I. Russu, profesorul D. M. Pippidi a fost inițiatorul publicării inscripțiilor grecești și latine de pe teritoriul României. După decenii de strădanie, sub conducerea sa, în anul 1983, apărea volumul cuprinzând inscripțiile de la Histria și împrejurimi. Cea mai mare satisfacție a anilor de trudă, inclusiv pe teren, avea să fie deci publicarea de către profesor a inscripțiilor descoperite atât înainte cât și după cea de-a doua conflagrație mondială, la Histria. Și încă un "amănunt". Se spune că locul de epigrafist e întotdeauna liber. Varietatea materialului epigrafic, condițiile descoperirii,

starea de conservare a acestuia determină îndeobște, ca citirea și interpretarea lui să fie o întreprindere dificilă și nu un simplu exercițiu de lectură. Când e vorba de inscripțiile de la Hlστria sau din altă parte, publicate de profesorul Pippidi, putem spune cu convingere că locul respectiv a fost definitiv ocupat. Și nu oricum, deoarece prin terminologia uzitată și frumusețea rostirii, pătrundem parcă în domeniul captivant al literaturii de cea mai bună calitate!

Activitatea publicistică a profesorului D. M. Pippidi a fost considerabilă; lista articolelor, studiilor și cărților sale - făcută publică cu diverse ocazii - cuprinde sute de titluri. Nefiind timpul și locul de a le reproduce aici, ne vom mărgini să reamintim că ele se referă la istoria politico-economică și socială a cetăților grecești de pe malul de vest al Pontului Euxin, la sistemul de credințe și culte, evaluate atât pe baza inscripțiilor, cât și a altor izvoare istorice și se constituie în contribuții fundamentale pentru cunoașterea istoriei vechi a României (de ex. "Geți și greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri până la cucerirea romană", în volumul *Din istoria Dobrogei, I - (1965)* - sau *Parerga. Ecrits de philologie, d'épigraphie et d'histoire ancienne* (1984).

La începutul anului 1958 se înființa la București Societate de Studii Clasice din România, iar la 23 iulie 1959 apărea organul de presă al acesteia, intitulat "Studii Clasice", publicație periodică cuprinzând studii de filologie propriu-zisă, istorie veche și arheologie, filozofia și istoria dreptului, etc.

Ca membru fondator și secretar al Societății, ca redactor responsabil al publicației sus-menționate, timp de decenii, D. M. Pippidi a fost prezent, cu numeroase studii și comunicări, recenzii, note și relatări despre cărți și alte evenimente editoriale, reuniuni interne și internaționale de specialitate.

Prin interesul și străduințele sale personale, în anii '70, aveau să apară în marile orașe ale țării (Cluj, Iași, Constanța) filiale ale Societății de Studii Clasice din Capitală.

Altfel zis, profesorul D. M. Pippidi a făcut enorm pentru realizarea scopului declarat al Societății: "Studiul limbilor greacă și latină, al problemelor legate de cultura greco-romană, precum și răspândirea în publicul larg a interesului pentru Antichitate".

În aceeași ordine de idei, nu trebuie uitat că profesorul D. M. Pippidi a fost timp îndelungat membru în Comitetul - respectiv Colegiul - de redacție al revistelor "Dacia" și "Materiale și Cercetări Arheologice" publicații cu circuit internațional editate de Academia Română prin Institutul de Arheologie din București.

Iar perioada 1971-1981, cât s-a aflat la conducerea acestuia, este de mult și unanim apreciată drept una benefică atât pentru activitatea sa internă, cât și pentru prestigiul său, sporit dincolo de hotarele țării.

*

Numele profesorului Dionisie M. Pippidi este azi înscris cu litere de aur în enciclopedia savanților umaniști din România.

După o activitate deosebită, desfășurată pe parcursul a peste 60 de ani, a dobândit recunoașterea publică prin toate titlurile științifice aferente: profesor universitar, doctor docent și membru-corespondent al Academiei Române.

Instituții de specialitate și Universități prestigioase din Franța, Anglia și Germania s-au bucurat să-l aibe periodic la catedră ca *visiting* sau *associat-professor* și l-au onorat cu titluri și distincții științifice.

Dar mai prsus de toate acestea, prin spiritul academic al acțiunilor sale, prin calitățile sale umane, prin demnitatea trăirii sale, profesorul D. M. Pippidi se definește

ca un prilej de adâncă meditație și pildă de urmat nu numai pentru cei ce l-au cunoscut, ci și pentru generațiile viitoare.

Și pentru a pune punct acestei sumare evocări a magistrului nostru, îndrăznesc să inchei prin cuvintele pe care în februarie 1963, în numele grupei de arheologie de la Facultatea de Istorie a Universității București (erau prezenți, printre alții, Maria Alexandrescu-Vianu, Răzvan Theodorescu și Octavian Toropu) i le-am adresat la terminarea ultimei ore de seminar, marcată prin obișnuita sonerie:

"Domnule Profesor,

Pentru noi, cei de față, sunetul acestei sonerii are o rezonanță deosebită; el anunță sfârșitul cursului pe care ni l-ați predat și, în același timp, sfârșitul anilor de studii. Peste puțină vreme vom fi repartizați pentru activitate pe întreg cuprinsul țării și vor fi șanse minime să vă mai întâlnim. Indiferent de ceea ce va urma însă, dorim să știți că nu vă vom uita niciodată și că ne vom strădui, din toate puterile, acolo unde vom ajunge, să dovedim înalta școală la care am fost formați, să răsplătim deci privilegiul pe care l-am avut de a vă fi fost studenți. Vă mulțumim încă o dată pentru tot!"

Mai e nevoie oare să adaug că am păstrat cu toții, ca obiecte extrem de prețioase, caietele de notițe de la cursurile profesorului D. M. Pippidi, pe care le-am recitat cu nesat, adeseori, pentru frumusețea lor inegalabilă și că, de mai bine de 35 de ani, ne străduim să dovedim că atunci n-am rostit vorbe protocolare ci adevăruri scumpe inimii noastre?

MIHAI BUCOVALĂ